



---

# Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: U Břečovského mlýna

---

**Dana Kodetová & Vojtěch Kodet**

**2020**



## Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: U Břečovského mlýna

Ing. Dana Kodetová & Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D.

2020

### Obsah

1) Popis lokality.....	4
2) Stručná charakteristika biocenózy.....	8
3) Shrnutí významu .....	9
4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření .....	9
5) Návrh ochranných opatření a péče .....	9
6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu.....	9
7) Další odborné podklady.....	9
8) Stupeň významu .....	9
9) Fotodokumentace .....	10
10) Literatura .....	11

V roce 2020 finančně podpořeno Krajem Vysočina, spolufinancováno Českou společností ornitologickou a realizováno ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm Žďárské vrchy. Děkujeme.

## Vysvětlivky:

**Významné druhy** = Druhy zvláště chráněné + naturové + ohrožené + vzácné

**Zvláště chráněné druhy** = Druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

**Naturové druhy** = Druhy chráněné dle směrnic EU o stanovištích (92/43/EHS) a o ptácích (2009/147/ES)

**Ohrožené druhy** = Druhy kriticky ohrožené, ohrožené, zranitelné a téměř ohrožené dle červených seznamů ČR (KUČERA et VÁŇA 2005, HOLEC et BERAN 2006, GRULICH et CHOBOT 2017, HEJDA et al. 2017, CHOBOT et NĚMEC 2017).

**Vzácné druhy** = Druhy řídké či ojediněle se vyskytující v rámci regionu, které nemusejí být zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, naturové druhy ani jako ohrožené druhy dle červených seznamů.

Klasifikace biotopů a jejich označení je v souladu s Katalogem biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010) a jejich ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020) s uvedením následujících kategorií ohrožení:

**CR** = kriticky ohrožený (critically endangered)

**EN** = ohrožený (endangered)

**VU** = zranitelný (vulnerable)

**NT** = téměř ohrožený (near threatened)

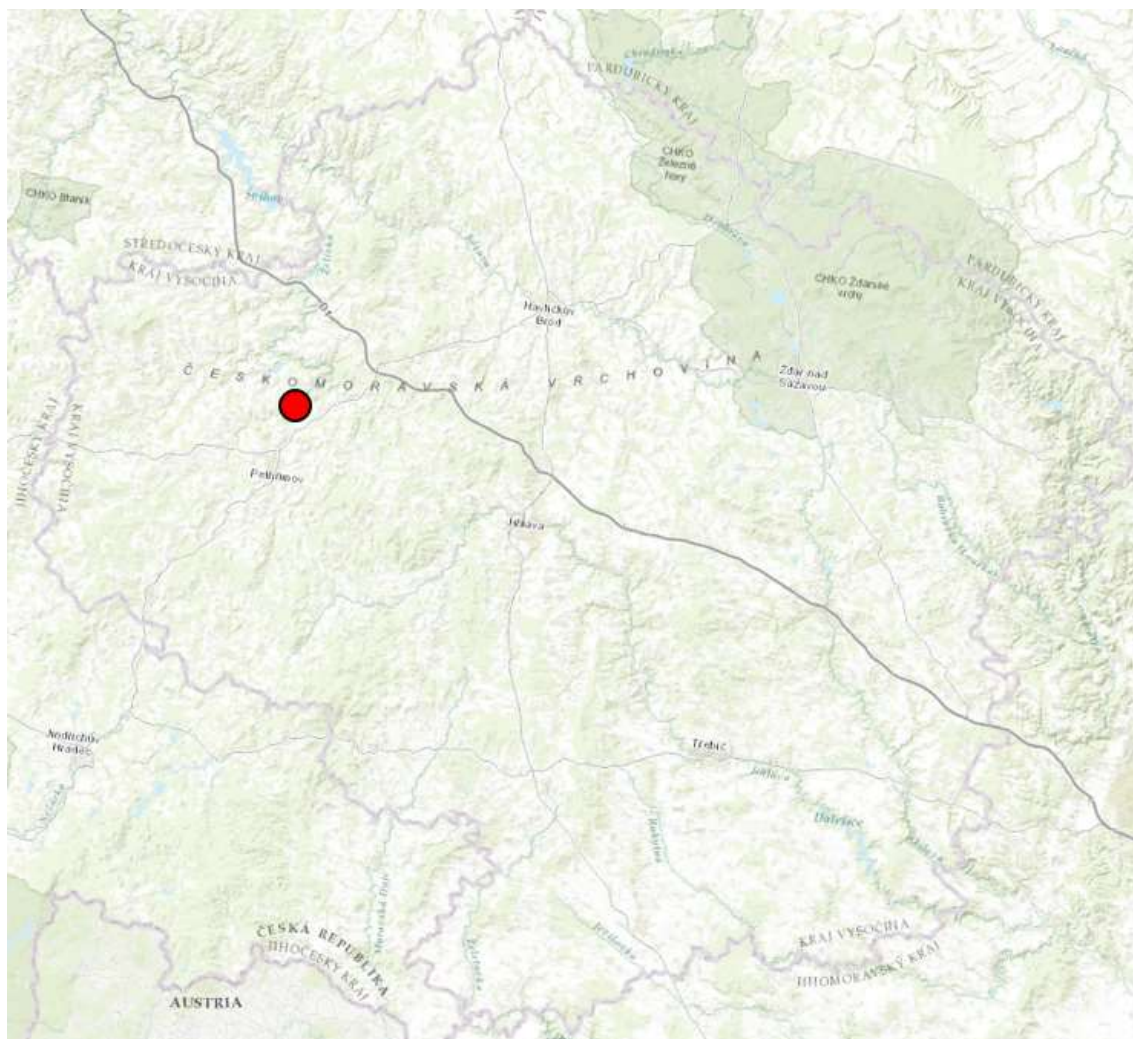
**LC** = nejméně dotčený (least concern)

# U Břečovského mlýna

## 1) Popis lokality

<b>Kraj:</b>	Kraj Vysočina
<b>Okres:</b>	Pelhřimov
<b>Pověřený ob. úřad:</b>	Pelhřimov
<b>Obec:</b>	Svépravice
<b>Katastrální území:</b>	Svépravice
<b>Lokalizace:</b>	cca 1,2 km VJV od Svépravic u říčky Hejlovky, součást RBC Prasatka
<b>Výměra:</b>	1,0 ha
<b>Nadmořská výška:</b>	458 – 486 m n. m.
<b>Mapovací kvadrát:</b>	6557

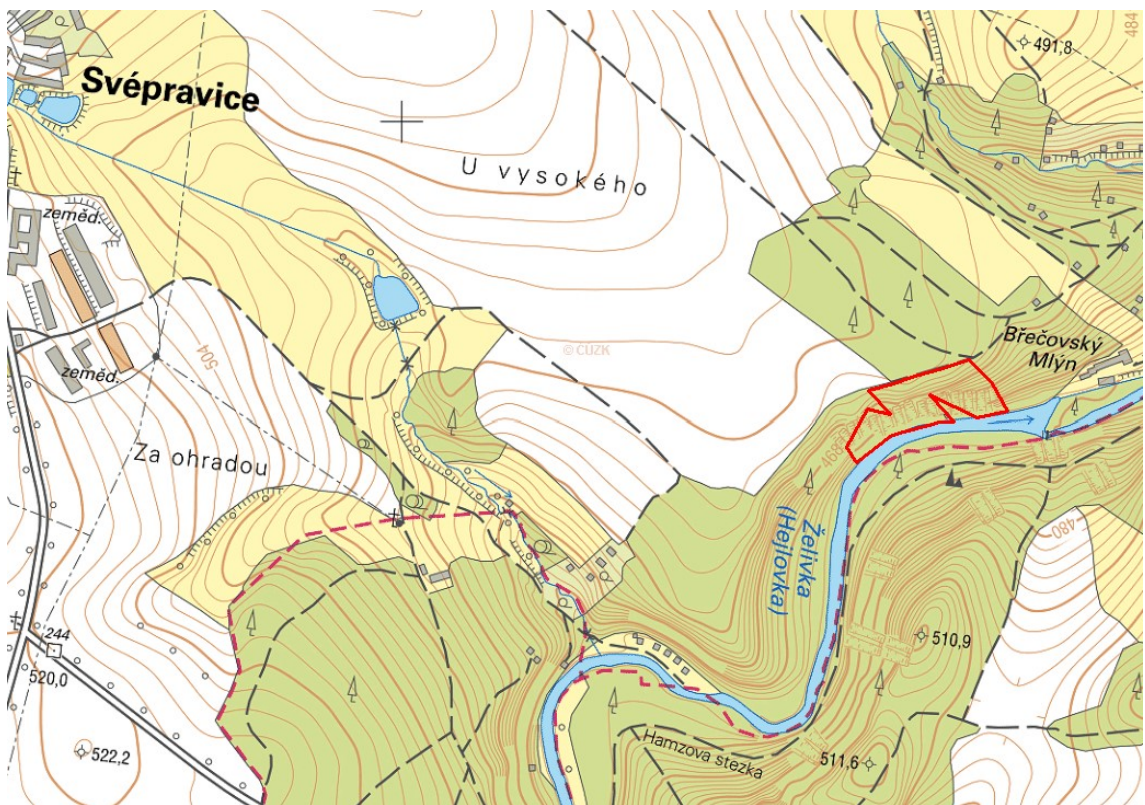
*Obr.: Orientační poloha lokality v rámci Kraje Vysočina.*



Obr.: Poloha lokality.



Obr.: Vymezení lokality.



**Obr.:** Lokalita na leteckém snímku.



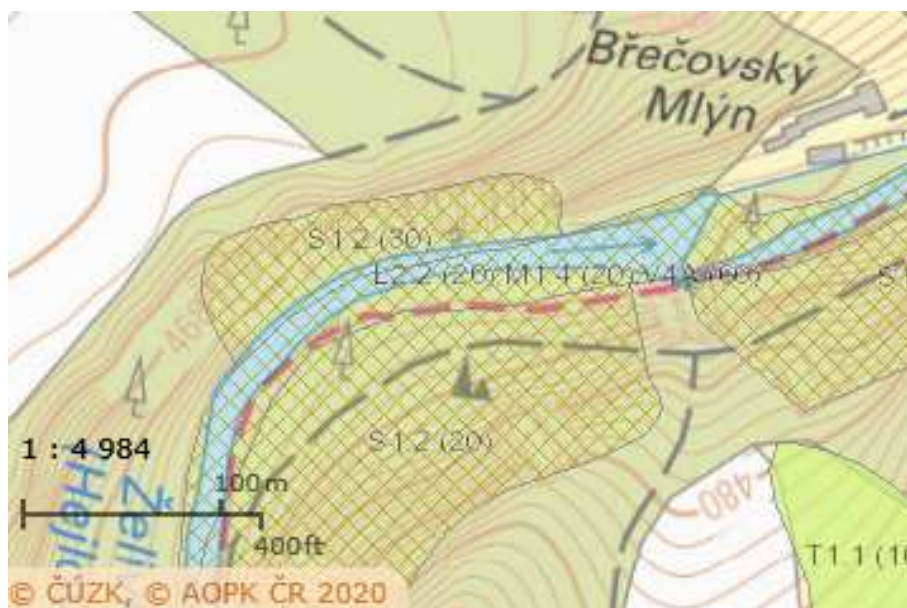
**Obr.:** Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí.



- Klima:** Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT5 (QUITT 1971)
- Geomorfologie:** Soustava: II – Česko-moravská soustava  
 Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina  
 Celek: IIC-1 – Křemešnická vrchovina  
 Podcelek: IIC-1B – Pacovská pahorkatina  
 Okrsek: IIC-1B-d – Božejovská pahorkatina  
 (DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
- Hydrologie:** povodí I. řádu (hlavní): 1 – Labe  
 povodí II. řádu (dílní povodí hlavního toku): 1-09 – Sázava  
 povodí III. řádu (základní): 1-09-02 – Želivka  
 povodí IV. řádu: 1-09-02-0210 – Želivka (Hejlovka)  
 (Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb.)
- Hydrogeologie:** Celek: 6 – Rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika  
 Oblast: 65 – Krystalinikum Českomoravské vrchoviny  
 Rajon: 6520 – Krystalinikum v povodí Sázavy (Olmer et al. 2006)
- Geologie:** Éra: Proterozoikum-Paleozoikum  
 Soustava: Český masiv - krystalinikum a prevariské paleozoikum  
 Oblast: Moldanubická oblast (moldanubikum)  
 Region: Metamorfní jednotky v moldanubiku  
 Horninový typ: Metamorfit  
 Hornina: Migmatit  
 Minerální složení: Biotit, sillimanit biotit, +/- cordierit (ČGS 2015)
- Pedologie:** Půdní typ: KA – kambizem  
 Půdní subtyp: KAd – kambizem dystriická  
 Půdní typ: RN – ranker  
 Půdní subtyp: RNm – ranker modální (ČGS 2012)
- Biogeografie:** Biogeografická oblast: Kontinentální  
 Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská  
 Bioregion: 1.22 – Posázavský  
 Biochora: 4US – Výrazná údolí v kyselých metamorfitech 4. v.s.  
 (CULEK et al. 2005, 2013)
- Fytogeografie:** Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum  
 Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum  
 Fytogeografický okres: 67 – Českomoravská vrchovina (BÚ ČSAV 1987)
- Potenciální přirozená vegetace:**  
 Vegetační skupina: Acidofilní bikové, jedlové, březové a borové doubravy  
 (*Genisto germanicae-Quercion*)  
 Vegetační jednotka: 36 – Biková a/nebo jedlová doubrava (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae, Abieti-Quercetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)
- Přírodní lesní oblast:** 16 – Českomoravská vrchovina (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)
- Ekosystémová a biotopová charakteristika:** Starší bor na skalním výchoze. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí s uvedením kategorie ohrožení jsou znázorněny na obrázku níže.

**Obr.: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí (2007–2020, webgis.nature.cz):**

- L2.2 – Údolní jasanovo-olšové luhy (okolí) [NT]
- M1.4 – Říční rákosiny (okolí) [NT]
- S1.2 – Štěrbínová vegetace silikátových skal a drovin [NT]
- T1.1 – Mezofilní ovsíkové louky (okolí) [VU]
- V4A – Makrofytní vegetace vodních toků, porosty aktuálně přítomných vodních makrofytů (okolí) [VU]



## 2) Stručná charakteristika biocenózy

Strmé skalnaté svahy nad řekou Hejlovkou. Porostní dominantou jsou zde borovice lesní (*Pinus sylvestris*), vtroušeně smrk ztepilý (*Picea abies*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), při březích Hejlovky starší olše lepkavé (*Alnus glutinosa*), jasanů ztepilý (*Fraxinus excelsior*).

Z rostlin zde roste např. jestřábník Lachenalův (*Hieracium lachenalii*), jestřábník zední (*Hieracium murorum*), z kapradin osladič obecný (*Polypodium vulgare*), bukovinec osladičovitý (*Phegopteris connectilis*), kapraď osténkatá (*Dryopteris carthusiana*), kapraď rozložená (*Dryopteris dilatata*), kapraď samec (*Dryopteris filix-mas*), sleziník červený (*Asplenium trichomanes*).

Z hub roste na lokalitě např. několik druhů lošáků.

Z lokality je známo hnízdění anebo hnízdní výskyt 2 zvláště chráněných druhů ptáků, a to kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*) a krkavce velkého (*Corvus corax*), z dalších naturových druhů datel černý (*Dryocopus martius*), z dalších šplhavců žluna zelená (*Picus viridis*) a strakapoud velký (*Dendrocopos major*), z dravců káně lesní (*Buteo buteo*). V dutinách hnízdí několik druhů pěvců, a to brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkora parukářka (*Lophophanes cristatus*), sýkora uhelníček (*Periparus ater*), případně v polodutinách šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*). Z dalších druhů pěvců běžné druhy budníček menší (*Phylloscopus collybita*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*), sojka obecná (*Garrulus glandarius*) a pouze na jehličnany vázaný cížek lesní (*Spinus spinus*). V souvislosti s přilehlým vodním tokem je zde možné zastihnout i některé vodní druhy ptáků na přeletech či posedávat na krajních stromech, jako je ledňáček říční (*Alcedo atthis*), či na březích, jako je konipas horský (*Motacilla cinerea*), který zde zřejmě hnízdí na skalách. Při podrobnějším ornitologickém průzkumu lze očekávat zjištění dalších druhů.

Údaje o jiných taxonomických skupinách nejsou z této lokality k dispozici.



### **3) Shrnutí významu**

Lokalita přírodě blízké lesní vegetace s výskytem většího množství starých a doupných stromů, lokálně významné hnízdiště ptáků. Významný ostrůvek pro biodiverzitu v jinak převážně intenzivně obhospodařovaných lesních monokulturách s převahou smrčín.

### **4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření**

Stávající porosty vznikly díky příznivému lesnickému hospodaření na lokalitě. Ohrožení představuje případná plošná obnova lesa, kdy by došlo k vykácení starých stromů. Mýtní porosty budou jistě určeny k těžbě.

### **5) Návrh ochranných opatření a péče**

Neprovádět obnovu lesa holosečemi, upřednostňovat podrostní způsob a jednotlivý či skupinový výběr s ohledem na zachování dřevinné skladby, tak aby zůstal charakter vzrostlého lesa a vznikaly druhově a prostorově diferencované porosty. Ponechávat část starých stromů na dožití a k úplnému rozpadu jednotlivě i v menších skupinkách.

Pro výskyt a hnízdění pestrého druhového společenstva ptáků je důležité zajistit dostatek úkrytů před predátory i pro stavbu hnízd a dostatek potravy, zejména bezobratlých, což významně ovlivňuje i jejich hnízdní hustotu. Jednou z hlavních zásad ochrany hnízdících ptáků je neprovádět lesnické práce v době jejich hnízdění a ideální je zachovat klid na lokalitě již od poloviny zimy, kdy některé druhy obsazují svá hnízdní teritoria. Nežádoucí je existence mysliveckých zařízení, zejména umístování krmelišť pro divoká prasata, kterými dochází k lákání této zvěře na lokalitu. Divoká prasata mají významný negativní dopad na ptáky hnízdící na zemi. Krmeliště pro divoká prasata by se měla zakládat mimo ornitologicky významné lokality, respektive co nejdále od nich.

Žádoucí by bylo alespoň vybrané části porostu ponechat samovolnému vývoji, aby zde byl les pralesovitého typu s množstvím starých doupných a odumírajících stromů, s ponechávanými torzy, padlými stromy a s množstvím tlejícího dřeva. Části porostu je možné udržovat prosvětlené. Výběr konkrétních ploch pro ponechání samovolnému vývoji a pro udržování světlejšího lesa by měl být volen podle typu vegetace, existence ohrožených společenstev, výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub i živočichů, zejména bezobratlých, neboť ptáci se vzhledem ke své vysoké mobilitě oproti řadě jiným organismům dokáží lépe přizpůsobit, respektive svoji niku si jednoduše najít, pokud je na lokalitě přítomná. Rozmanité podmínky umožňují výskyt pestřejšího spektra organismů.

### **6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu**

Žádoucí je monitoring nejohroženějších druhů na lokalitě. Zajímavé výsledky by mohl přinést průzkum mykologický a entomologický, případně i dalších skupin.

### **7) Další odborné podklady**

AOPK ČR (2020): Nálezová databáze ochrany přírody.

### **8) Stupeň významu**

II

## 9) Fotodokumentace

20. 10. 2020



## 10) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed.], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed.], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GRULICH V. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – *Příroda, Praha, 35: 1–178*.
- HEJDA R., FARKAČ J. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – *Příroda, Praha, 36: 1–612*.
- HOLEC J. et BERAN M. [ed.], 2006: Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – *Příroda, Praha, 24: 1–282*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M. [ed.], 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–448*.
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – *Příroda, Praha, 23: 1–104*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- OLMER M., HERRMANN Z., KADLECOVÁ R., PRCHALOVÁ H., BURDA J., ČURDA J., KREJČÍ Z., SKOŘEPA J., HARTLOVÁ L. et MICHLÍČEK E., 2006: Hydrogeologická rajonizace České republiky. – *Sbor. geol. Věd, Hydrogeol. inž. Geol., 23: 5–32*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.

### Legislativa:

- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).
- Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích).
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.